

KHAS CESD Enerji Haber Bülteni

Sayı 15
Eylül-Ekim 2020

Enerji ve İklim Sohbetleri başlıyor

CESD ile Enerji ve İklim Değişikliği Vakfı (ENİVA), "Enerji ve İklim Sohbetleri" başlıklı yeni bir söyleşi dizisini başlatıyor. Etkinlikte, iklim değişikliğinin başta enerji boyutu olmak üzere çeşitli yönlerinin, küresel ve ülkemiz çerçevesinde uzman konuklarla tartışılması planlanıyor. "Enerji ve İklim Sohbetleri" dizisinin 3 Kasım Salı günü saat 18.00'de düzenlenecek olan ilk etkinliği, CESD Müdürü ve ENİVA YK Başkanı Prof. Dr. Volkan Ş. Ediger ile Good4Trust.org Kurucusu ve ENİVA YK Başkan Yardımcısı Dr. Uygur Özemesi'nin katılımıyla gerçekleşecek. Söyleşi, Zoom platformu üzerinden yapılacak olup, <https://bit.ly/31Iso6g> linkinden kayıt olunabilecektir.

CESD'den H2020 çağrılanna iki yeni proje başvurusu

CESD bünyesinde gerçekleştirilen H2020 proje başvurularına geçtiğimiz Eylül ayında iki başvuruyla devam edildi. Başvurulardan ilki, Norveç Bilim ve Teknoloji Üniversitesi (Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet- NTNU) koordinatörlüğünde 28 kuruluşun oluşturduğu konsorsiyum tarafından sunulan "Energy and Climate Modelling Nexus (EC-Nexus)" başlıklı proje. CESD'den Doç. Dr. Ahmet Deniz Yücekaya'nın KHAS koordinatörlüğünü üstlendiği projeye Prof. Dr. Volkan Ş. Ediger, Prof. Dr. Meltem Ucal, Doç. Dr. Gökhan Kırkil ve Dr. Öğr. Üyesi Emre Çelebi katılıyor. EC-Nexus projesi işbirliğine dayalı bir modelleme platformu geliştirerek düşük karbon salınımlı enerjiye geçiş için gerekli senaryoları değerlendirmeyi ve yeşil mutabakat çerçevesinde hedeflenen iklim şartları ve karbon düzeyi hedeflerine ulaşma yollarını oluşturmayı hedefliyor.

enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji konusundaki çözümler, kişisel ve topluluk olarak kullanım durumları hakkında hazırlanmış yönergeler ve enerji tüketim yöntemlerinin karbon salımına etkileri konularında bilgilendirme yaparak enerji tüketimini konusunda desteklemeyi amaçlıyor. Dünyadaki başarılı uygulamalar projede örnek model olarak değerlendirilecek.

Online Energy Talks videoları

CESD'nin 2018 yılından beri düzenlediği Energy Talks söyleşi dizisi COVID-19 pandemisi sebebiyle geçtiğimiz bahar aylarında online olarak gerçekleştirilmeye başlanmıştı. Online Energy Talks dizisi artık Youtube'dan izlenebilecek. Sırasıyla Mehmet Kara, Dr. Okan Yardımcı, Oğuz Türkyılmaz ve Orhan Aytaç, Prof. Dr. İskender Gökalp, Av. Değer Boden, Dr. Değer Saygın, Necdet Pamir, Ural Halaçoğlu, Dr. Uygur Özemesi ve E.B. Mithat Rend'e'nin konuk olduğu etkinlikler büyük bir katılımcı kitlesi tarafından ilgiyle izlenmişti.

Sözkonusu etkinliklerin videolarına https://www.youtube.com/playlist?list=PLIk_h1J3SIMhjWNBLc_2sbnbwYVragvxU9 linkinden ulaşılabilir.

KHAS ENERJİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA MERKEZİ

ENERJİ VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VAKFI

ENERJİ VE İKLİM SOHBETLERİ-1

Prof. Dr. Volkan Ş. Ediger
KHAS CESD Direktörü
ENİVA YK Başkanı

Dr. Uygur Özemesi
Good4Trust.org
Kurucusu ve Etkinlikçi
ENİVA YK Başkan Yardımcısı

3 Kasım 2020, Salı, Saat: 18:00-19:00

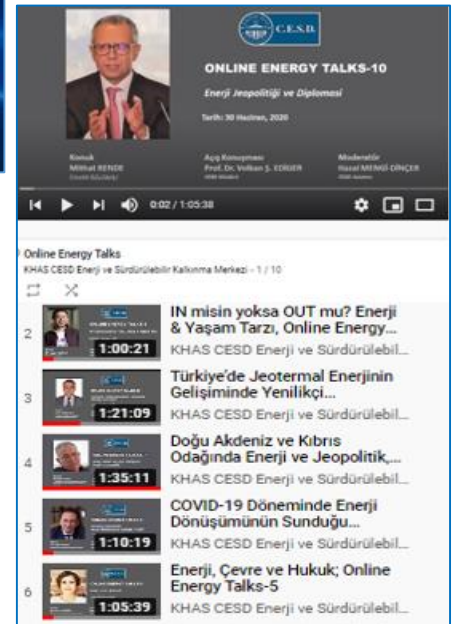
- ♦ Etkinlik dışından katılma açıktır.
- ♦ Sohbet Türkçe yapılacaktır.
- ♦ Zoom üzerinden gerçekleştirilecektir.
- ♦ Kayıt için aşağıdaki linkten formun doldurulması gerekmektedir.

<https://bit.ly/31Iso6g>

+90 (212) 533 6332 dahili (ext.) 4944
khas.cesd@khas.edu.tr info@eniva.org.tr

İkinci başvuru ise, Avusturya Teknoloji Enstitüsü (Austrian Institute of Technology GmbH- AIT) koordinatörlüğünde 9 kuruluşun oluşturduğu konsorsiyumla sunulan "Fostering Urban TenAnt ENerGy Communities (Tango)" başlıklı proje teklifi. Proje teklifinde Kadir Has Üniversitesi'nden Doç. Dr. Ahmet Deniz Yücekaya koordinatörlüğünde Prof. Dr. Volkan Ş. Ediger, Prof. Dr. Meltem Ucal, Doç. Dr. Gökhan Kırkil ve Dr. Öğretim Üyesi Emre Çelebi yer alıyor. Tango projesi, şehirlerdeki mevcut ve yeni kiracılarla birlikte hareket etmenin önemini anlatarak

ONLINE ENERGY TALKS-10
Enerji Jeopolitiği ve Diplomasi
Tarih: 30 Haziran, 2020

Konuk: Mustafa KETİCİ
Açık Konuşmacı: Prof. Dr. Volkan Ş. EDİGER
Moderatör: Mustafa METİNE ÇİNCER

0:02 / 1:05:38

Online Energy Talks
KHAS CESD Enerji ve Sürdürülebilir Kalkınma Merkezi - 1 / 10

1. IN misin yoksa OUT mu? Enerji & Yaşam Tarzı, Online Energy...
KHAS CESD Enerji ve Sürdürülebil...
2. Türkiye'de Jeotermal Enerjinin Gelişiminde Yenilikçi...
KHAS CESD Enerji ve Sürdürülebil...
3. Doğu Akdeniz ve Kıbrıs Odağında Enerji ve Jeopolitik...
KHAS CESD Enerji ve Sürdürülebil...
4. COVID-19 Döneminde Enerji Dönüşümünün Sunduğu...
KHAS CESD Enerji ve Sürdürülebil...
5. Enerji, Çevre ve Hukuk: Online Energy Talks-5
KHAS CESD Enerji ve Sürdürülebil...
6. ...

Enerji ve Sürdürülebilir Kalkınma Yüksek Lisans Programı devam ediyor

Enerji ve Sürdürülebilir Kalkınma Yüksek Lisans Programı 2019-2020 bahar döneminde online olarak devam ediyor. Programda, 5'i yeni kayıt olmak üzere toplam 16 öğrenci bulunuyor.

KHAS CESD Enerji Haber Bülteni

Sayı 15
Eylül-Ekim 2020

GSCESD 2020 Konferansı

bildiri çağrısı

Enerji ve Sürdürülebilir Kalkınma Yüksek Lisans Programı ve CESD ortaklığında bu yıl üçüncü kez "GSCESD'20 Graduate Student Conference on Energy and Sustainable Development" konferansı düzenleniyor. 17 Aralık 2020 tarihinde yapılacak olan konferans, pandemi nedeniyle online olarak gerçekleştirilecek. Konferansta sunmaları için üniversitelerin enerji konularında araştırma yapan lisansüstü öğrencilerinden özet bildirimler bekleniyor. İngilizce dilinde gerçekleşecek konferansa katılım ücretsiz olup, bildiri özetleri Kasım sonuna kadar kabul edilecek. Başvuru için detaylı bilgiye <http://gscesd.khas.edu.tr/participation.html> adresinden erişilebilir

TÜBA Doğalgaz Çalıştayı

"Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) tarafından 8-9 Ekim 2020 tarihlerinde çevrimiçi konferans (Webinar) yöntemiyle "Doğalgaz Çalıştayı ve Paneli" düzenlenmiştir. Doğalgazla ilgili farklı konularda düzenlenen 4 oturum ve 2 panelde uzmanların görüşlerini açıkladığı çalıştaya çok sayıda izleyici katılmıştır. Çalıştayı "Dünya'da ve Türkiye'de Doğal Gaz Politikaları, Stratejileri ve Teknik Boyutlar" konulu I. Paneline Prof. Dr. Volkan Ş. Ediger de panelist olarak katkı sağlamıştır.

Prof. Dr. Volkan Ş. Ediger Herkese Açık Online Kolokyum'a konuk oldu

Kadir Has Üniversitesi tarafından düzenlenen Herkese Açık Online Kolokyum'un 9 Eylül'deki on altıncı toplantısının konuğu Prof. Dr. Volkan Ş. Ediger oldu. Karadeniz'de gerçekleştirilen doğalgaz keşiflerinin de anlatıldığı "Yeni Güncelde Türkiye'nin Petrol ve Doğal Gaz Görünümü" başlıklı konferans katılımcılardan büyük ilgi gördü

fırsatları değerlendirmeyi amaçlıyor. Detaylara <https://iklimeuyum.undp.org.tr/> web sayfasından erişilebilir.

"Gelecek için Doğal Gaz" Belgeseli

CESD Müdürü Prof. Dr. Volkan Ş. Ediger "Gelecek için Doğal Gaz" belgeseline konuk oldu.

Prof. Dr. Ediger'in belgesel için verdiği rapora <https://youtu.be/H9QPE63UXm0> linkinden ulaşılabilir.

İklim Uyum Eyleminin Güçlendirilmesi Projesi hibe toplantısı

Geçtiğimiz Şubat ayında açılış toplantısı yapılan "İklim Uyum Eyleminin Güçlendirilmesi Projesi"nin 23 Ekim'de gerçekleştirilen çevrimiçi toplantısına CESD'den Hazal Mengi-Dinçer katıldı. Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti'nin finansal desteğiyle, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ortaklığında yürütülen hibe programı, Avrupa Birliği'nin (AB) iklim değişikliğine uyum stratejisinin oluşturulması ve iklim değişikliğinin neden olduğu zararları hafifletmeyi ve faydalı

KADIR HAS ÜNİVERSİTESİ
CESD HABER BÜLTENİ

Sayı 15, Eylül-Ekim 2020

Merkez Müdürü

Prof. Dr. Volkan Ş. Ediger

Yönetim Kurulu

Doç. Dr. Gökhan Kirkil, Müdür Yardımcısı

Prof. Dr. Meltem Şengün Ucal

Doç. Dr. Ahmet Yücekaya

Yayın Kurulu

Begüm Ünlü

Elif Güney

Ethem Uğur

Hazal Mengi Dinçer

Mehmet Burak Şuşuoğlu

Mesut Can Yılmaz

Nilsu Birce Bayraktar

Özlem Dilara Gültaş

Salihe Kaya

Kadir Has Üniversitesi

Enerji ve Sürdürülebilir Kalkınma

Araştırma ve Uygulama Merkezi (CESD)

Cibali Kampüsü

Kadir Has Caddesi,

34083 Cibali, İstanbul

<http://www.khas.edu.tr/>

Tel: +90 (212) 533 6532/4944

Enerji ve İklim Sohbetleri başlıyor	1
Enerji ve Sürdürülebilir Kalkınma Yüksek Lisans Programı devam ediyor	1
CESD'den H2020 çağrılarına yönelik iki yeni proje başvurusu	1
Online Energy Talks videoları	1
GSCESD 2020 Konferansı bildiri çağırısı	2
TÜBA Doğalgaz Çalıştayı	2
Prof. Dr. Volkan Ediger Herkese Açık Online Kolokyum'a konuk oldu	2
İklim Uyum Eyleminin Güçlendirilmesi Projesi hibe toplantısı	2
Gelecek için Doğal Gaz Belgeseli	2
Karadeniz'de ilave doğal gaz keşfi	4
Doğal gazdaki gelişmeler	4
İSTAÇ 1 milyon tonluk karbon kredisi sattı	4
Doğal gazda ilk yedi aylık görünüm	4
Azerbaycan-Ermenistan çatışması BP'de endişe yarattı	4
Türkiye'de rüzgar sektöründe 17 bin kişi istihdam ediliyor	4
BM Genel Sekreteri'nden İran nükleer anlaşması açıklaması	4
Rusya üretim kesintisinin uzaması ihtimali	4
BP Enerji Görünümü 2020 Raporu yayınlandı	4
Uluslararası Enerji Ajansı'ndan pandemi sonrası toparlanma senaryoları	5
Elektriğin yeni kralı: güneş enerjisi	5
Yeşil toparlanma planlarının Covid-19 sonrası değerlendirmesi	5
Üç Boyutlu Enerji Endeksi	5
Küresel elektrik sistemi operatörlerinden temiz enerji geçişi konsorsiyumu	5
Yenilenebilir enerji kömürden daha ucuz olacak	5
Çin 2060 yılına kadar karbon nötr olmayı planlıyor	6
Wood Mackenzie'den Çin'in 2060 hedefi analizi	6
Yenilenebilir enerjiye hızlı geçiş ABD'ye milyarlarca dolar kazandırabilir	6
ABD'de kömür külünün açık depolanmasına izin	6
Elektrikli arabalara geçiş bizi kurtarır mı?	6
Büyük enerji şirketleri hidrojene yatırım yapıyor	6
Apple, dünyanın en büyük rüzgar türbinine yatırım yapıyor	6
Avrupalıların yüzde 37'si için iklim ve çevre bütçe önceliğine sahip olmalı	6
İskoç enerji şirketi, deniz altı arızadan kaynaklanan elektrik kesintisini araştırıyor	7
Rusya açıklanamayan deniz kirliliğiyle ilgili soruşturma açtığını duyurdu	7
Ozon tabakasındaki delik genişliyor	7
Referanslar	8

CESD

Enerji ve Sürdürülebilir Kalkınma Araştırma ve Uygulama Merkezi

Enerjinin farklı alanlarında ihtisaslaşmış uzmanların çalışma yaptığı CESD'nin amacı, çeşitli enerji konularında Türkiye ve çevresiyle ilgili olarak yerel, bölgesel ve küresel çapta disiplinler arası eğitim ve araştırma faaliyetleri yürütmek ve bu faaliyetler sonunda ortaya çıkan bilgi, yorum ve analizleri ulusal ve uluslararası kamuoyu ile paylaşarak toplumun sürdürülebilir kalkınmasına katkıda bulunmaktır. Merkez sayesinde, Kadir Has Üniversitesi'nde enerji konularında yürütülen eğitim ve araştırma faaliyetleri desteklenerek uluslararası standartlardaki çalışmalar geliştirilmekte ve yeni uygulamalarla enerji alanındaki eğitim ve araştırmanın kapsam ve niteliği genişletilerek etkinliği artırılmaktadır. Bu amaçla merkezle koordineli bir biçimde Enerji ve Sürdürülebilir Kalkınma YL programı yürütülmektedir.

Enerji Haberleri

Karadeniz'de ilave doğal gaz keşfi¹

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Zonguldak'ta Fatih sondaj gemisine yaptığı ziyarette Karadeniz'de keşfedilen yeni doğalgaz rezervini açıkladı. Ağustos ayında keşdeden 320 milyar metreküp ilaveten bulunan 85 milyar metreküp ile toplam rezerv 405 milyar metreküp oldu. Cumhurbaşkanı Erdoğan, Karadeniz'de keşfedilen sahanın günümüze kadar ülkemizde bulunan en büyük hidrokarbon kaynağı olduğunu vurgulayarak denizlerimizdeki hidrokarbon arama arama faaliyetlerinin devam edeceğini bildirdi.

Doğal gazdaki gelişmeler²

Türkiye Bilim Akademisi'nin düzenlediği "Doğal Gaz Çalıştayı ve Paneli" adlı etkinlikte Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakan Yardımcısı Alparslan Bayraktar, "Bugün itibarıyla iletim hatlarımız 18 bin kilometreye, dağıtım hatlarımız 144 bin kilometreye ulaşmış durumda. 81 il merkezinde gaz erişimi söz konusudur. 67 milyon vatandaşımız doğal gaza kesintisiz şekilde erişmektedir. Aliağa ve Hatay-Dörtöyol'da iki FSRU'yu sisteme kazandırmıştık. Üçüncüsü için çalışmalar Saros'ta devam ediyor" değerlendirmelerinde bulundu.

İSTAÇ 1 milyon tonluk karbon kredisi sattı³

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin (İBB) iştiraki olan İSTAÇ A.Ş. şimdiye kadarki en yüksek değerdeki karbon kredisi satışını gerçekleştirdi. Şirket, Hindistan'a 1 milyon tonluk karbon kredisi satarak 390 bin dolar gelir elde etti. İSTAÇ tarafından geçtiğimiz Temmuz ayında yapılan açıklamada şirketin elindeki mevcut 6 milyon ton karbon kredisinin satılarak 3 milyon dolar gelir elde edilmesinin planlandığı bildirilmişti.

Doğal gazda ilk yedi aylık görünüm⁴

EPDK'nın yayımladığı aylık doğal gaz raporlarına göre, Türkiye 2020 yılının ilk yedi ayında 25,59 bcm doğal gaz ithal etti. Bu miktarın yüzde 58'ine karşılık gelen miktar olan 14,75 bcm doğal gaz boru

hatlarıyla ülkeye giriş yaparken, yüzde 42'sine karşılık gelen 10,84 bcm'lik sıvılaştırılmış doğalgaz (LNG) yoluyla ithal edildi. Türkiye'ye en fazla doğal gaz ihraç eden ülke yüzde 26 ile Azerbaycan olurken, ikinci ülke yüzde 22 ile Rusya, üçüncü ülke ise yüzde 13'le Cezayir oldu. Bu ülkeleri sırasıyla İran, Katar, ABD, Nijerya ile Trinidad ve Tobago izledi. Ülkeye boru hatlarıyla giriş yapan doğal gazın yüzde 93'ü BOTAS, yüzde 7'si ise özel sektör tarafından tedarik edildi.

Azerbaycan-Ermenistan çatışması BP'de endişe yarattı⁵

Azerbaycan ve Ermenistan güçleri arasında Eylül ayında başlayan çatışmalar, enerji tedariki konusunda endişe yaratıyor. Bu çatışmaların şiddetini artırması sebebiyle, British Petroleum (BP), Azerbaycan'da bulunan tesislerinin güvenliği konusunda endişe duyuyor. BTC ve SCP ihraç boru hatlarının yakınında gerçekleşen füze saldırılarından endişe duyduklarını belirten BP yetkilileri, personelin can güvenliği konusunda gerekli önlemlerin alınması için Azerbaycan hükümetiyle birlikt çalışmaya devam ettiklerini kaydetti.

Türkiye'de rüzgar sektöründe 17 bin kişi istihdam ediliyor⁶

Avrupa Rüzgar Enerjisi Birliği WindEurope'un yayınladığı son rapora göre Türkiye, rüzgar sanayisindeki işletme sayısı sıralamasında 26 ülke arasında ilk 5'te yer alıyor. Bu işletmeler sayesinde ekonomiye kazandırılan her yeni türbin, ekonomiye ortalama 10 milyon euro değerinde katkı sağlıyor. Avrupa'da bulunan 248 adet türbin ve bileşenlerini üreten tesislerin 12'si Türkiye'de yer alıyor. Rüzgar türbinlerinin üretiminde, santrallerin işletilmesinde ve türbinlerin bakımlarında Avrupa'da 300 bin, Türkiye'de ise yaklaşık 17 bin kişi istihdam ediliyor.

BM Genel Sekreteri'nden İran nükleer anlaşması açıklaması⁷

Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreteri Antonio Guterres, Basra Körfezi'nde

güvenliğin sağlanması için İran'ın nükleer anlaşmasının önemini vurguladı. Guterres, "Bölgesel istikrarla ilgili olarak, nükleer silahların yayılmasının önlenmesi konusu kritiktir" açıklamasında bulundu ve İran ile ABD, İngiltere, Fransa, Almanya, Çin ve Rusya arasında 2015 yılında imzalanan İran nükleer anlaşmasına desteğini vurguladı.

Rusya'da petrol üretim kesintisinin uzaması ihtimali⁸

Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, petrol arzındaki kesinti uygulamasını uzatmaya hazır olduklarını belirtti. Putin yaptığı açıklamada, Rusya'nın büyük petrol üreticilerinin küresel arzı kısmada konusunda herhangi bir değişikliğe gerek görmediğini, ancak piyasa koşulları gerektirdiği takdirde petrol kesintilerinin uzatılmasını da göz ardı etmediğini söyledi. Bu durum, dünyanın en büyük petrol üreticilerinden biri olan Rusya'nın, Covid salgının neden olduğu talep düşüşünü karşılamak için üretimde benzeri görülmemiş sınırlar getirmeye hazır olduğunun en açık göstergesi olarak değerlendirildi.

BP Enerji Görünümü 2020 Raporu yayınlandı⁹

British Petroleum (BP) yayınladığı Enerji Görünümü Raporu'nda, gelecek 30 yıl için tahminlerini sundu. Rapor, Hızlı (Rapid), Sıfır Emisyon (Net Zero) ve Mevcut Durum (Business-as-usual) olmak üzere üç farklı senaryo üzerinden gelecek tahminlerinde bulunuyor. Şirket tarafından yapılan açıklamada, bu senaryoların BP'nin gelecekte nasıl bir yol izleyeceğinden ziyade asıl amacının enerjide yaşanan dönüşümün nasıl ilerleyeceği üzerine kurulu olduğu vurgulandı. Hızlı senaryoya göre enerji kullanımından kaynaklanan karbon emisyonlarının 2018 seviyelerine göre 2050 yılına kadar yaklaşık yüzde 70 azalması beklenirken, Sıfır Emisyon senaryosuna göre ise bu azalmanın yüzde 95'in üzerinde gerçekleşeceği tahmin ediliyor. Son olarak Mevcut Durum senaryosuna göre, hükümet politikalarının, teknolojilerinin ve toplumsal tercihlerin hızla gelişmeye devam edeceği varsayılıyor ve 2050'deki emisyonların, 2018 seviyelerinin yüzde 10 altında olacağı varsayılıyor.

Enerji Haberleri

Uluslararası Enerji Ajansı'ndan pandemi sonrası toparlanma senaryoları¹⁰

Uluslararası Enerji Ajansı (IEA) tarafından yayınlanan Dünya Enerji Görünümü 2020 raporunda, Covid-19 ve yenilenebilir enerji vurgusu yer aldı. Küresel enerji talebinin Belirlenmiş Politikalar Senaryosu'na (STEPS) göre 2023'ün başlarında kriz öncesi seviyesine geri döneceği, ancak Gecikmeli Kurtarma Senaryosu'nda (DRS) toparlanmanın 2025'e kadar erteleneceği vurgulandı. Ayrıca Sahraaltı Afrika ülkelerinde elektriğe erişimi olmayan nüfusun 2020 yılında artacağı ve yenilenebilir enerjinin tüm senaryolarda hızla büyüyeceği ifade edildi.

Elektriğin yeni kralı güneş enerjisi¹¹

Uluslararası Enerji Ajansı (IEA) yayınladığı Dünya Enerji Görünümü 2020 raporunda elektrik üretiminde güneşin yükseliş trendinde olduğu vurgulandı. Destekleyici politikalar, gelişen teknoloji ve maliyetlerin düşük olması bu eğilimin sebebi olarak gösterilirken, güneşten elektrik elde eden fotovoltaik sistemlerin dezavantajlarının da bulunduğu belirtildi. Raporda, konuyla ilgili en büyük sorunun mevcut elektrik şebekeleri olduğu vurgulanırken enerji dönüşümünde elektrik şebekelerinin hızı kaldıracabilecek güçte olmalarının gerekliliği üzerinde duruldu. Günümüzde gelişmekte olan birçok ülkede bu şebekelerin yeterli kapasiteye sahip olmadığı ve bu ülkelerin kapasite artışı için yatırım yapabilecek bütçeyi oluşturma konusunda da ekonomik engellerle karşılaştıkları belirtildi. İhtiyaç duyulan ülkelerde gerekli yatırımların sağlanabilmesi için, maddi desteklerin sunulması ve yasal düzenlemelere destek verilmesi önerilerde bulunuldu.

Yeşil Toparlanma Planlarının Covid-19 sonrası değerlendirilmesi¹²

"We Mean Business Koalisyonu" tarafından hazırlanan Covid-19 Sonrası Yeşil Toparlanma Planlarının Değerlendirilmesi

Raporu, devletlerin iklim krizinin getirdiği sorunlar karşısında pandemi sonrasında yenilenebilir enerjiye yöneldiğini belirtiyor. Bu yönelimin ekonomik anlamda yaşanan krizlere çözüm getireceği ve yeşil toparlanmanın küresel anlamda ekonomik istikrarı sağlayabileceği öne sürülüyor. Rapor ayrıca, hükümetlerin, enerji verimliliği, elektrik şebekelerinin iyileştirilmesi, rüzgâr ve güneş enerjisi kapasitesinin artırılması gibi alanlara yatırım yapmaları durumunda istihdam alanlarının artacağı ve işsizliğin ciddi miktarda azalacağına dair veriler sunuyor. Bunun yanı sıra, yeşil toparlanma sürecinde vergilerin azaltılmasının da ülkelerdeki hane halkını ekonomik ve sosyal olarak canlandıracağı öne sürülüyor.

Üç Boyutlu Enerji Endeksi¹³

Dünya Enerji Konseyi'nin ülkelerin enerji performansını değerlendiren "Energy Trilemma Index" çalışması Ekim ayında yayınlandı. Endeks, ülkelerin enerji performansını enerji güvenliği, enerji eşitliği ve çevresel sürdürülebilirlik olmak üzere üç ana kategori çerçevesinde inceliyor. Enerji güvenliği bir ülkenin şu anki ve gelecekte enerji ihtiyacını karşılayabilme kapasitesini, yerli ve yabancı kaynaklarını verimli yönetilmesini ve enerji altyapısının güvenilirliğini ölçüyor. Enerji eşitliği de bir ülkenin güvenilir, uygun fiyata ve bol miktarda enerji sağlayabilmesini ölçüyor. Çevresel sürdürülebilirlikse bir ülkenin enerji üretim, iletim ve dağıtımının verimliliği, enerjinin karbonsuzlaştırılmasını ve hava kalitesini ölçüyor. Endekste bu yıl enerji güvenliği alanında Kanada, Finlandiya ve Romanya en iyi performans gösteren ülkeler olarak öne çıktı. Enerji eşitliği alanında listenin başında Lüksemburg, Katar ve Kuveyt yer aldı. Çevresel sürdürülebilirlik alanındaysa İsviçre, İsveç ve Norveç listenin başında bulundu. Endekse göre 2020 yılında en iyi performans gösteren 3 ülke sırasıyla İsviçre, İsveç ve Danimarka oldu. 125 ülkenin bulunduğu endekste Türkiye, BBC puanıyla (Enerji Güvenliği: B, Enerji Eşitliği: B, Çevresel Sürdürülebilirlik: C) 58. sırayı Paraguay ile paylaşıyor.

Küresel elektrik sistemi operatörlerinden temiz enerji geçişi konsorsiyumu¹⁴

İngiliz Ulusal Şebeke Elektrik Sistemi Operatörü (ESO), temiz enerji geçişiyle ilgili bazı temel zorlukların üstesinden gelmeyi amaçlayan bir konsorsiyum oluşturmak için dünyanın dört bir yanından güç sistemi operatörleriyle ortaklık kurdu. Küresel Güç Sistemi Dönüşüm Konsorsiyumu (G-PST) adı verilen ve dünyanın önde gelen sistem operatörleri National Grid (ESO), Australia Energy Market Operator (AEMO), California Independent System Operator (CAISO), Electric Reliability Council of Texas (ERCOT), Ireland's System Operatör (EirGrid) ve Danimarka'nın Sistem Operatörü (Energinet) tarafından oluşturulan ortaklıkta, temiz enerjinin elektrik sistemlerine entegrasyonunda teknik engellerin aşılması için küresel bir işbirliği sağlanması planlanıyor. Konsorsiyum, temiz enerjinin elektrik sistemlerine verimli bir şekilde entegrasyonu yoluyla önümüzdeki 10 yıl içinde kirletici maddelerin yüzde 50'den fazla azaltılmasına katkıda bulunarak, düşük emisyonlu ve düşük maliyetli güvenilir güç sistemlerine geçişi önemli ölçüde hızlandırmayı hedefliyor.

Yenilenebilir enerji kömürden daha ucuz olacak¹⁵

Bloomberg NEF tarafından hazırlanan yıllık değerlendirme raporunda, önümüzdeki beş yıl içinde, rüzgâr ve güneş tarlalarının kurulum maliyetlerinin mevcut kömür veya doğalgaz elektrik üretim santralinin işletilmesinden daha ucuz hale geleceği belirtildi. Raporda ayrıca enerji verimliliği ve enerji etkinliğinin önemi üzerinde duruldu. Kömürden elektrik üretiminin yüzde 65'lik enerji kaybıyla en az verimli yöntem olduğu ve rüzgardan elektrik üretiminde kayıp oranının neredeyse sıfır olduğu belirtildi. Dünya enerji sepetindeki yenilenebilir enerji oranının artırılması durumunda, dünya genelindeki elektrik üretiminde yakıt olarak kullanılan enerjiye daha az ihtiyaç duyulacağı da vurgulandı.

Enerji Haberleri

Çin 2060 yılına kadar karbon nötr olmayı planlıyor¹⁶

Dünyanın en büyük karbondioksit üreticisi ve küresel karbon salımının yüzde 28'inden sorumlu olan Çin, 2060 yılına kadar karbon nötr olma hedefini açıkladı. Dünyanın geri kalanından daha fazla kömür kullanan Çin'in Devlet Başkanı Xi Jinping, yapılan açıklamada "Yeşil Devrim" çağrısında bulunarak ülkenin Paris iklim anlaşması kapsamında hedeflerini daha da büyüteceğini söyledi. Çin, yenilenebilir enerjide yaptığı yatırımlarla da ön planda yer alıyor.

Wood Mackenzie'den Çin'in 2060 hedefi analizi¹⁷

Edinburgh merkezli Danışmanlık şirketi Wood Mackenzie'nin yapmış olduğu son analizde, Çin'in 2060 yılına kadar sıfır karbon hedefini başarabilmesi için 5 trilyon dolarlık yatırım yapmasının gerektiğini belirtiyor. Wood Mackenzie'nin Asya Pasifik Pazarlar ve Geçişler Başkanı Prakash Sharma açıklamasında, enerji sepetinde yüzde 90 oranında fosil yakıt bulunan, yıllık 10 milyar tondan fazla karbon üreten ve küresel emisyonun yüzde 28'ini üreten Çin'in bu hedefine ulaşmasının oldukça zor olduğuna değinildi. Sharma, değişimin en zorlu kısmının, ilave yenilenebilir enerji yatırımları ve sosyal değişim olduğunu söylüyor. Analizde ayrıca, kömür kapasitesinin yarıya indirilmesinin kömür madenciliği alanında iş kaybına neden olacağı ve bu iş kolunda çalışan insanların gelirlerinden yoksun kalacağı belirtiliyor.

Yenilenebilir enerjiye hızlı geçiş ABD'ye milyarlarca dolar kazandırabilir¹⁸

Rewiring America adlı araştırma şirketinin raporuna göre, yüzde 100 yenilenebilir enerjiye yönelik bir program ABD'ye 321 milyar dolarlık bir tasarruf sağlayabilir ve küresel emisyonları da ciddi ölçüde azaltabilir. Ayrıca, hane başına yılda 2 bin 500 dolarlık bir tasarruf da sağlanabilir. Her ne kadar güneş paneli kurulumu gibi başlangıç maliyetleri yüksek olsa da, devlet desteğiyle yenilenebilir enerjiye geçiş uzun vadede önemli faydalar yaratabilir.

ABD'de kömür külünün açık depolanmasına izin¹⁹

ABD Çevre Koruma Ajansı'nın (EPA) yayınladığı düzenlemeye göre, kömür külünün toplum sağlığına zarar vermemesi ve yeraltı sularına bulaşmamasının sağlanması durumunda açık depolamaya izin verilebilecek. Düzenlemede, bazı sektörlerin kullandıkları kömürün yakılması sonucu açığa çıkan tozun, toprak zemini kaplamada plastik tabakalara göre daha iyi bir bariyer olduğunu vurguladı. 2019'da yapılan bir çalışmaya göre, kömür yakma santrallerinden, yeraltı sularına karışan suyun yüzde 90'dan fazlası güvenli olmayan seviyelerin üzerinde yer alıyordu. Öte yandan, çoğu çevreci kuruluş EPA'nın bu kararına karşı çıktı.

Elektrikli arabalara geçiş bizi kurtarır mı?²⁰

Avrupa Komisyonu "Yeşil Mütabakat" kapsamında 2030 yılına kadar sera gazı salımını en az yüzde 55 oranında azaltılmasını hedefliyor. Uzmanlara göre, Paris Anlaşması'nda belirlenen 2°C küresel ısınma artışının üstüne çıkılmaması için bu oran yüzde 65 olmalı. Enerji dönüşümü konusunda kritik bir sektör olan ulaşım özelinde, AB'nin karbon nötr olmayı hedeflediği 2050 yılına kadar, seragazi salımının yüzde 90 oranında azaltılması gerekiyor. Güncel senaryoya göre, elektrikli arabalara geçiş bu salımı sadece yüzde 15 oranında azaltabilecek. Ulaşım sektöründeki en iddialı seneryo olan 'E-bike' modeline göre, elektrikli motorsikletlerin yüzde 60, elektrikli bisikletlerin yüzde 20, motorsuz araçların ise yüzde 8 civarında kullanılması durumunda, dört tekerlekli özel araçlar için ayrılan pay yüzde 12 civarında oluyor. Bu durumda dahi salımlar sadece yüzde 30 oranında azaltılabilecek. Bu nedenle, AB'nin hedeflenen orana ulaşabilmesi için alışlagelen yöntemlerden ziyade farklı yöntemlerin tercih edilmesi gerekiyor.

Büyük enerji şirketleri hidrojene yatırım yapıyor²¹

Petrol ve gaz endüstrisi fosil yakıtlardan uzaklaşan bir dünyada yerini güvence altına almak için mücadele ederken, büyük

enerji şirketleri yükselen hidrojen piyasasında yer kapmaya çalışıyor. Katı iklim hedefleriyle karşı karşıya olan kirlenici bazı endüstrilerde hidrojenin emisyonların azaltılmasında hayati bir rol oynaması bekleniyor. Bir yakıt hücresinde oksijenle karıştırıldığında temiz bir şekilde yanan hidrojen yakıtı, evlere, fabrikalara, arabalara, gemilere ve uçaklara gereken enerjiyi sağlayabilir.

Apple dünyanın en büyük rüzgâr türbinine yatırım yapıyor²²

Apple, Danimarka'da dünyanın en büyük kara rüzgâr türbinlerinden ikisinin inşasına yatırım yaptı. Türbinlerin ürettiği güç, Apple'ın App Store, Apple Music, iMessage ve Siri dahil olmak üzere Apple'ın temel ürünlerini destekleyen Viborg'daki veri merkezini destekleyecek. Apple geçtiğimiz Temmuz ayında, 2030 yılına kadar tedarik zincirinde ve ürünlerinde yüzde 100 karbon nötr olma taahhüdünde bulunmuştu. Teknoloji devi firmanın 72 imalat ortağı, şimdiki kadar, cihaz üretimleri için tamamen yenilenebilir enerji kullanacaklarını taahhüt etmişti.

Avrupalıların yüzde 37'si için iklim ve çevre bütçe önceliğine sahip olmalı²³

Avrupa Parlamentosu tarafından yapılan bir anket çalışması iklim değişikliği ve çevre sorunlarının Avrupalıların gündeminde daha belirgin hale gelmeye başladığını ortaya koydu. Yapılan anket çalışmasında, koronavirüs salgınından dolayı Avrupa Birliği'nin daha büyük bir bütçeye sahip olması hakkında görüşleri soruldu ve anket katılımcılarının yüzde 54'ü bunu desteklediği görüldü. Savunuların yüzde 54'ü elde edilecek fazla bütçenin yüzde 54'ünün kamu sağlığı, yüzde 42'si ekonomik iyileşme ve işletmeler için yeni imkanların sağlanması, yüzde 37'si iklim değişikliği ve çevre koruma için yüzde 35'i ise istihdamın artırılması için kullanılması gerektiğini söyledi. Anket çalışması, 25 Eylül-7 Ekim tarihleri arasında, Malta'da telefon ile, diğer ülkelerde ise çevrim içi olarak 27 AB üyesi ülkeden 24 bin 812 kişi ile görüşerek yapıldı.

Enerji Haberleri

Rusya açıklanamayan deniz kirliliğiyle ilgili soruşturma açıldığını duyurdu²⁴

Rusya'da, Kamçatka yarımadasının kıyılarında tüm deniz canlılarının yok olduğu, suya giren yerel sörfçülerin göz kornealarında kimyasal yanıkların olduğu ve Greenpeace kampanyacılarının su yüzeyinde "sarımsı köpük" gözlemleyerek, suda izin verilen standartlardan "dört kat daha fazla petrol ürünü ve 2,5 kat daha fazla fenol" bulunduğu belirtildi. Durum "ekolojik felaket" olarak nitelendirilerek deniz kirliliği ile ilgili soruşturma açıldı. İlk bulgular, sudaki kirlenici maddenin "endüstriyel yağ veya yağ içeren bileşenler içeren diğer maddeler"den kaynaklandığını gösteriyor. Rusya Doğal Kaynaklar ve Çevre Bakanı Dmitry Kobykin yaptığı açıklamada, kirlilikten sorumlu olanların en kısa zamanda cezalandırılacağını söyledi.

Yetkililer, pestisitleri depolamak için kullanılan yakındaki bir tesis ve yerel atık depolama sahaları da dahil olmak üzere tüm olası kirlilik kaynaklarının araştırıldığını doğrulasa da henüz sonuç tespit edilemedi.

İskoç enerji şirketi, deniz altı arızadan kaynaklanan elektrik kesintisini araştırıyor²⁵

Scottish and Southern Energy Networks (SSEN) adlı İskoç elektrik dağıtım şirketi, Batı Adaları'nı İskoçya ana karasına bağlayan bir su altı kablosunun aniden kesilerek yaklaşık 18 bin haneyi etkileyen elektrik kesintisinin ardındaki nedenleri araştırıyor. Bir süre önce, deniz tabanında uzanan 32 km uzunluğundaki kabloda arıza meydana gelmişti. SSEN dağıtım şirketi yaptığı açıklamada, kablunun onarılamaz halde olduğunu duyurdu yeni kablunun devreye alınması ve

döşenmesinin ise altı ay ila bir yıl sürebileceği duyuruldu. Arızanın yaklaşık 15 km açıkta ve 100 metreden fazla bir derinlikte gerçekleştiği belirtilirken, bir trol teknesi veya başka bir gemi tarafından kesilmesi üzerinde duruluyor.

Ozon tabakasındaki delik genişliyor²⁶

Copernicus Atmosfer İzleme Merkezi (CAMS)'nin yaptığı uyarıya göre, 2019'da kısa ömürlü de olsa küçülen ozon tabakasındaki delik, 2020 itibarıyla son yıllarda gözlenen en geniş sınırlarına ulaştı. Ozon tabakasındaki deliğin geçtiğimiz yıl küçülmesi ama bu sene tekrar genişleyip son senelerdeki en geniş sınırlara ulaşmasının sebebini anlayabilmek için yapılan gözlemler, 2019'da yaşanan sıradışı meteorolojik olayların neden olabileceği üzerinde duruyor.

Referanslar

1. "Cumhurbaşkanı Erdoğan: Ek doğalgaz rezervi 85 milyar metreküp", Bloomberg HT, 19 Ekim 2020
<https://www.bloomberght.com/cumhurbaskani-erdogan-ek-dogalgaz-rezervi-85-milyar-metrekup-2266787>
2. Murat Temizer "Türkiye'nin üçüncü FSRU'su gelecek yıl devreye alınacak", Anadolu Ajansı, 8 Ekim 2020
<https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/turkiyenin-ucuncu-fsrusu-gelecek-yil-devreye-alinacak/1999563>
3. "İSTAÇ Hindistan'a 1 milyon ton karbon kredisi sattı", Yeşil Ekonomi, 24 Ekim 2020
<https://yesilekonomi.com/istac-hindistana-1-milyon-ton-karbon-kredisi-satti/>
4. "EPDK Doğal gaz aylık raporları (Ocak – Temmuz 2020)", Enerji Piyasaları Denetleme Kurumu, Eylül 2020
<https://www.epdk.gov.tr/Detay/Icerik/3-0-95/aylik-sektor-raporu>
5. Nick Coleman "BP 'deeply concerned' as pipeline attack raises stakes in Azerbaijan conflict", 7 Ekim 2020
<https://www.spglobal.com/platts/en/market-insights/latest-news/natural-gas/100720-bp-deeply-concerned-as-pipeline-attack-raises-stakes-in-azerbaijan-conflict>
6. "Türkiye rüzgar sanayisinde Avrupa'da 5. Sırada", EnerjiTime, 22 Ekim 2020
<https://www.enerjitime.com/turkiye-ruzgar-sanayisinde-avrupada-5-sirada/>
7. "Iran nuclear deal crucial for Gulf security, UN chief says", Middle East Monitor, 21 Ekim 2020
<https://www.middleeastmonitor.com/20201021-iran-nuclear-deal-crucial-for-gulf-security-un-chief-says/>
8. "Oil drops nearly 2% on demand concerns, snaps 2-week win streak", CNBC, 23 Ekim 2020
<https://www.cnbc.com/2020/10/23/oil-markets-coronavirus.html>
9. "BP Enerji Görünümü 2020" Raporu dünya lansmanı gerçekleşti", BP, 17 Eylül 2020
https://www.bp.com/content/dam/bp/country-sites/tr_tr/turkey/home/bas%C4%B1n-merkezi/bas%C4%B1n-b%C3%BCtenleri/2020/bp-enerji-gorunumu-2020-basin-bulteni.pdf
10. "World Energy Outlook 2020- The shadow of the pandemic looms large", IEA, 13 Ekim 2020
<https://www.iea.org/reports/world-energy-outlook-2020>
11. "World Energy Outlook 2020- Solar becomes the new king of electricity...", IEA, 13 Ekim 2020
<https://www.iea.org/reports/world-energy-outlook-2020/>
12. "Assessment of Green Recovery plans after COVID-19", We Mean Business Coalition, Ekim 2020,
<https://www.wemeanbusinesscoalition.org/wp-content/uploads/2020/10/Green-Recovery-Assessment-v2.pdf>
13. World Energy Trilemma Index 2020
https://www.worldenergy.org/assets/downloads/World_Energy_Trilemma_Index_2020_-_REPORT.pdf
14. Priyanka Shrestha "Global electricity system operators launch consortium for clean energy transition", Energy Live News, 23 Ekim 2020
<https://www.energylivenews.com/2020/10/23/global-electricity-system-operators-launch-consortium-for-clean-energy-transition/>
15. Jeremy Hodges, "Wind, Solar Are Cheapest Power Source In Most Places, BNEF Says", Bloomberg, 19 Ekim 2020,
<https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-10-19/wind-solar-are-cheapest-power-source-in-most-places-bnef-says>
16. Matt McGrath "İklim değişikliği: Çin'den 2060'a kadar 'karbon nötr olma' sözü", BBC Türkçe, 23 Eylül 2020
<https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-54262935>
17. "China's carbon neutrality bill could hit over US\$5 trillion" Wood Mackenzie, 8 Ekim 2020
[https://www.woodmac.com/press-releases/chinas-carbon-neutrality-bill-could-hit-over-us\\$5-trillion/](https://www.woodmac.com/press-releases/chinas-carbon-neutrality-bill-could-hit-over-us$5-trillion/)
18. Oliver Millman, "Aggressive push to 100% renewable energy could save Americans billions – study", The Guardian, 22 Ekim 2020
<https://www.theguardian.com/environment/2020/oct/22/us-renewable-energy-costs-savings-study-report>
19. James Marshall "EPA allows some unlined coal ash dumps to stay open", E&E News, 16 Ekim 2020
<https://www.eenews.net/greenwire/stories/1063716421/search?keyword=energy+transition>
20. Margarita Mediavilla ve Khaled Diab "The unsustainability of the electric car", The Ecologist, 5 Ekim 2020
<https://theecologist.org/2020/oct/05/unsustainability-electric-car>
21. <https://www.wsj.com/articles/major-energy-companies-bet-big-on-hydrogen-11603392160>
22. Jessica Bursztynsky, "Apple invests in world's largest onshore wind turbines that will power a Danish data center", CNBC, 3 Eylül 2020
<https://www.cnbc.com/2020/09/03/apple-invests-in-worlds-largest-onshore-wind-turbines.html>
23. "Avrupalıların %37'si için iklim ve çevre bütçe önceliğine sahip olmalı", Yeşil Ekonomi, 21 Ekim 2020
<https://yesilekonomi.com/avrupalilarin-7si-icin-iklim-ve-cevre-butce-onceligine-sahip-olmali/>
24. "Russia launches criminal investigation into unexplained sea pollution in Kamchatka peninsula", Euronews, 8 Ekim 2020
<https://www.euronews.com/2020/10/08/russia-launches-criminal-investigation-into-unexplained-sea-pollution-in-kamchatka-peninsu>
25. "Severin Carrell "Scottish energy company investigates blackout caused by subsea cable failure", The Guardian, 22 Ekim 2020
<https://www.theguardian.com/business/2020/oct/22/scottish-energy-company-ssen-investigates-blackout-caused-by-subsea-cable-failure>
26. Emily Beament "Ozone hole increases in size", The Ecologist, 6 Ekim 2020,
<https://theecologist.org/2020/oct/06/ozone-hole-increases-size>